

Basisboek tuinieren ^{voor} dummies®

SPIEKBRIF

Schaduwliefhebbers

In delen van je tuin die maar een beperkte hoeveelheid zonlicht krijgen, zou je de volgende vaste en eenjarige planten kunnen zetten:

Vaste planten	Eenjarige planten
Akelei (<i>Aquilegia</i>)	Begonia (<i>Begonia semperflorens-cultorum</i>)
Acanthus (<i>Acanthus mollis</i>)	Juffertje-in-'t-groen (<i>Nigella damascena</i>)
Bergamotplant (<i>Monarda didyma</i>)	Lobelia
Gebroken hartje (<i>Dicentra spectabilis</i>)	Mariëtteklokje (<i>Campanula medium</i>)
Hosta (<i>Hosta</i>)	Maskerbloem (<i>Mimulus hybridus</i>)
Klokjesbloem (<i>Campanula portenschlagiana</i>)	Siernetel (<i>Coleus</i>)
Kogelbloem (<i>Trollius</i>)	Siertabak (<i>Nicotiana glauca</i>)
Longkruid (<i>Pulmonaria</i>)	Struikviooltje (<i>Browallia americana</i>)
Ruit (<i>Thalictrum</i>)	Suzanne-met-de-mooie-ogen (<i>Thunbergia alata</i>)
Schoenlappersplant (<i>Bergenia crassifolia</i>)	Vergeet-mij-nietje (<i>Myosotis sylvatica</i>)
Siberische lis (<i>Iris sibirica</i>)	Vlijtig liesje (<i>Impatiens</i>)
Valse spirea (<i>Astilbe</i>)	Vuursalie (<i>Salvia splendens</i>)
Vrouwenmantel (<i>Alchemilla mollis</i>)	

De geurigste planten

Citroenmelisse	Zilverwilg
Cosmea	Peperboompje
Damastbloem	Rozen
Gardenia	Sering
Heliotroop	Siertabak
Jasmijn	Tuinanjers
Lathyrus	Violier
Magnolia	Wouw

SPIEKBRIEF

Benodigd tuingereedschap

- » Bladhark
- » Handschepje
- » Hark met harde tanden
- » Schoffel
- » Schop
- » Snoeischaar
- » Tuinslang

Meststoffen voor de tuin

Bemesting is een belangrijk onderdeel van tuinieren, want als meststoffen op het juiste moment worden toegediend, geven ze je planten echt een oppepper. In het volgende overzicht maak je kennis met verschillende soorten meststoffen, zodat je weet wat de gebruikte termen inhouden.

- » **Complete meststoffen.** Deze meststoffen bevatten alle drie de macronutriënten stikstof (N), fosfor (P), en kalium (K).
- » **Incomplete meststoffen.** Dit zijn meststoffen die een of meer van de macronutriënten missen, meestal de P of de K.
- » **Sporenelementen.** Als je planten niet mooi groen worden (ze hebben gele vlekken of zelfs totaal gele bladeren), ongeacht de hoeveelheid stikstof die je gebruikt, is er waarschijnlijk een tekort aan micronutriënten, zoals ijzer, mangaan of zink. Deze meststoffen worden in een vorm geleverd die planten sneller opnemen dan de algemeen verkrijgbare sulfaathoudende vormen.
- » **Organische meststoffen.** Organisch betekent dat deze meststoffen hun voedingsstoffen ontleen aan iets wat ooit levend was. Voorbeelden zijn bloedmeel, visemulsie en koe-, kippen- of paardenmest.
- » **Langwerkende meststoffen.** Deze meststoffen leveren specifieke hoeveelheden voedingsstoffen onder bepaalde omstandigheden aan planten. De langzame afgifte van meststoffen kan maar liefst acht maanden voedingsstoffen opleveren.
- » **Bladmeststoffen.** Dit is plantenvoeding die op de bladeren wordt aangebracht in plaats van bij de wortels (oftewel in de grond). De meeste vloeibare meststoffen zijn als bladmeststof te gebruiken, maar controleer wel vooraf of dit op het etiket is vermeld.

Basisboek tuinieren

voor
dummies®

Steven A. Frowine

met de redacteurs van de
National Gardening Association

BBNC
uitgevers

Amersfoort, 2022

Inhoud in vogelvlucht

Inleiding	1
Deel 1: Beginnen met tuinieren	5
HOOFDSTUK 1: Voorbereidingen op het tuinieren	7
HOOFDSTUK 2: Een tuinontwerp maken dat je mooi vindt	27
HOOFDSTUK 3: Natuurlijke invloeden op je tuin	57
HOOFDSTUK 4: Nog lang en gelukkig: geef planten wat ze nodig hebben ...	71
HOOFDSTUK 5: Tuingereedschap verzamelen	95
Deel 2: Bloemen en bladeren: op kleur selecteren	123
HOOFDSTUK 6: Jaarlijkse afwisseling in je tuin met eenjarigen	125
HOOFDSTUK 7: Vaste planten keren elk jaar terug	143
HOOFDSTUK 8: De tuin opfleuren met bloembollen	169
HOOFDSTUK 9: Rozen	197
HOOFDSTUK 10: Planten vermeerderen	223
Deel 3: De grenzen van je tuin oprekken	243
HOOFDSTUK 11: Een perfect gazon aanleggen	245
HOOFDSTUK 12: Hoge bomen vangen veel wind	269
HOOFDSTUK 13: Laag bij de grond blijven met struiken	293
HOOFDSTUK 14: Klimplanten en bodembedekkers	307
Deel 4: Je eigen voedsel verbouwen	331
HOOFDSTUK 15: Van tuin naar tafel: zelf groente telen	333
HOOFDSTUK 16: Je moestuin naar een hoger niveau tillen	359
HOOFDSTUK 17: Smaak aan je tuin toevoegen met kruiden	375
HOOFDSTUK 18: Fruit, bessen en noten kweken	387
Deel 5: Bijzondere en leuke tuinen ontwerpen	415
HOOFDSTUK 19: Minituinen: tuinieren in potten	417
HOOFDSTUK 20: Een frisse duik: vijvers en vissen	435
Deel 6: Het deel van de tientallen	459
HOOFDSTUK 21: Tien geweldige vaste planten	461
HOOFDSTUK 22: Tien tuinprojecten voor kinderen	467
BIJLAGE A: Meer informatie over tuinieren	473
Index	483

1

**Beginnen
met tuinieren**

IN DIT DEEL . . .

De eerste stappen om optimaal gebruik te maken van je tuin.

Kijken naar bloeiende planten, die je tuin kleur en levendigheid geven, en naar bomen, struiken en klimplanten.

Een tuin ontwerpen die bij jouw wensen, stijl en portemonnee past en waar de buurt jaloers op is, ongeacht hoe groot of klein de tuin is en of je veel zon of juist schaduw hebt.

Meer te weten komen over winterhardheid en ontdekken welke bodemsoort je tuin heeft.

Je planten geven wat ze nodig hebben om optimaal te groeien en bloeien.

Het juiste gereedschap kopen voor de klus en ontdekken hoe je het gebruikt.

De namen van planten begrijpen**Bloeiende planten bestuderen****Bomen, struiken en klimplanten bekijken****Het gazon verzorgen**

Hoofdstuk 1

Vorbereidingen op het tuinieren

Ongeacht je voorkeur bij het tuinieren, zoals het telen van groenten, je tuin kleur geven met bloemen, het uitzoeken van de juiste boom of een poging wagen de mooiste rozen in de buurt te krijgen, is de kans groot dat je het meest geeft om de planten. Natuurlijk horen ook landschapsarchitectuur en gazononderhoud bij tuinieren (zie de hoofdstukken in deel 3 van dit boek), net als het verbouwen van je eigen voedsel (deel 4) en een goed excuus om je kleren vies te maken (deel 5), maar voor de meeste mensen draait alles om de planten.

Natuurlijk, je weet dat je de grond goed moet voorbereiden om je tuin te laten groeien en bloeien, maar eigenlijk wil je nu toch alleen maar over planten lezen? Om die reden bevat de rest van dit hoofdstuk een heel eenvoudige uitleg over de soorten planten die je tijdens het tuinieren zoal tegenkomt. Verderop in het boek gaan we dieper in op verschillende soorten planten, bomen en struiken. Hier lees je op welke manieren planten op elkaar lijken of juist van elkaar verschillen, zeg maar de eerste stap om je vingers groen te maken. Maar eerst leg ik iets uit over namen.

Alles heeft een naam

Een goede naam hebben is belangrijk, ook voor planten. Tuinieren bestaat uit een combinatie van tuinbouw, plantenkunde en plantennamen en die namen zijn soms nogal verwarrend. Een beetje kennis van de naamgeving helpt als je in het gangpad van het tuincentrum om je heen kijkt, de anatomie van planten bestudeert of gewoon wilt weten hoe je een plant moet noemen.

Aan de naamgeving van planten wennen

Weet je tijdens het praten over planten hoe ze heten, dan voorkom je misverstanden en verwarring over Latijn en Grieks. Planten en bloemen hebben meestal twee soorten namen: botanische en algemene. Hier lees je hoe de naamgeving werkt en daarna is het een kwestie van *carpe diem*, oftewel *pluk de dag!*

TECHNISCHE
INFO

Er is een goede reden dat voor de namen van planten Grieks en Latijn worden gebruikt. Beide klassieke talen worden wereldwijd in de wetenschap gebruikt en zijn onveranderlijk, in tegenstelling tot moderne talen die voor dagelijks gebruik zijn bestemd.

Botanische namen

De *botanische naam* is de formele, wetenschappelijke naam van een plant. Hij bestaat uit twee delen en wordt daarom ook wel *binomiaal* genoemd (*bi* voor twee en *nomiaal* voor naam; ook de term *binair* wordt gebruikt):

- » **De soortnaam.** De soortnaam lijkt een beetje op je voornaam (alleen komt hij bij een botanische naam achteraan).
- » **De geslachtsnaam.** De geslachtsnaam is vergelijkbaar met je achternaam (maar komt als eerste bij botanische namen).

Bij de plantennaam *Hosta undulata* is *Hosta* bijvoorbeeld de geslachtsnaam en *undulata* de soortnaam. *Hosta* beschrijft een compleet geslacht van populaire, meestal schaduwminnende planten die *hosta's* worden genoemd en *undulata* beschrijft het type *hosta* dat deze specifieke plant is: een *hosta* met een golvende bladvorm.

TECHNISCHE
INFO

In de taxonomie wordt het *geslacht* ook wel *genus* genoemd.

Soms heeft een botanische naam ook nog een derde aanduiding na de soortnaam, dit is dan de botanische variëteit. Een botanische *variëteit* is een plant die tot dezelfde soort behoort, maar er anders genoeg uitziet om een eigen naam te verdienen, zoals *Rosa gallica* var. *officinalis*.

Een andere botanische naam die je weleens tegenkomt, is *cultivar*, een gecultiveerde, oftewel gekweekte, variëteit. Cultivars krijgen meestal de naam van de persoon die ze heeft ontwikkeld of ontdekt en worden vaak in stand gehouden door ongeslachtelijke of vegetatieve vermeerdering, bijvoorbeeld door stekken, zaadvermeerdering of de modernste methode waarbij grote aantallen identieke planten in reageerbuisjes worden gekweekt, zogenaamde *weefselkweek*. Ze worden dus gecultiveerd (menselijke kweken, verbeteren en ontwikkelen ze). Een voorbeeld is *Lychnis coronaria* 'Angel's Blush'. Je kunt sommige van deze technieken ook zelf gebruiken of aanpassen om meer planten te maken. In hoofdstuk 10 vind je meer informatie over hoe dat moet.

BELANGRIJK

Een *hybride* is het resultaat van de kruisbestuiving tussen twee genetisch van elkaar afwijkende planten, meestal twee verschillende variëteiten van dezelfde soort. Deze combinatie kan door menselijk ingrijpen ontstaan als het de bedoeling is een nieuwe of verbeterde plant te maken of op natuurlijke wijze tot stand komen door bestuiving door bijen tussen twee verschillende planten.

Botanische namen zie je bij sommige plantensoorten meer dan bij andere. Zo kom je ze vaak tegen bij kruidachtige planten, bomen en struiken, maar veel minder bij rozen, eenjarigen en groenten. De botanische namen worden vaak op etiketten en in tuinboeken vermeld.

Botanische namen zijn soms een beetje intimiderend en bovendien moeilijk te onthouden, maar wel betrouwbaarder dan gangbare, Nederlandse namen. Ze worden internationaal erkend, dus plantenliefhebbers wereldwijd weten over welke plant je het hebt.

Nederlandse namen

Tijdens het zoeken naar tuinplanten kom je voornamelijk Nederlandse namen tegen, dus die worden ook het meest in dit boek gebruikt. Deze namen staan duidelijk vermeld op zakjes zaden of potplanten in tuincentra. Ze zijn te beschouwen als botanische bijnamen die tuiniers gebruiken om een bepaald type plant te beschrijven zonder er gedetailleerd op in te gaan. *Hosta undulata* behoort bijvoorbeeld tot het geslacht *Hosta* en de meeste tuiniers noemen deze planten dan ook gewoon *hosta*. Misschien weet je dat *Hemerocallis* de geslachtsnaam is voor de daglelie.

Het grootste probleem van Nederlandse namen is dat één plant verschillende namen kan krijgen, bijvoorbeeld afhankelijk van de streek waar je woont. De kleine aster wordt ook wel smalle aster genoemd, maar als je de naam *Aster tradescantii* gebruikt, weet iedereen zeker waar je het over hebt. In het Engelse taalgebied is dit probleem nog een graadje erger.

BELANGRIJK

NAMEN DELEN MET VERRE VERWANTEN

Bedenk dat de botanische of wetenschappelijke naam, inclusief de cultivaraanwijzing, de nauwkeurigste is als je absoluut zeker wilt zijn dat je de juiste plant koopt. Sommige algemeen gebruikte namen, zoals *basilicum*, zijn zeer specifiek. Alle gewone basilicum heeft dezelfde geslachtsnaam en soortnaam, *Ocimum basilicum*. Maar een Nederlandse naam als aster is zo algemeen dat hij niet erg nuttig is. Deze naam wordt gebruikt voor allerlei planten die soms alleen een verre verwantschap vertonen en in verschillende geslachten (genussen) zijn ingedeeld. Een 'aster' kan bijvoorbeeld een gladde aster (*Aster laevis*), een struikaster (*Baccharis halimifolia*) of een Nieuw-Nederlandse aster (*Symphotrichum novi-belgii*) zijn. Al deze asterachtige planten maken deel uit van de composietenfamilie of *Asteraceae*. Er is niets mis met het gebruiken van Nederlandse namen bij het uitzoeken van planten, maar controleer wel de verpakking om er zeker van te zijn dat die specifieke planten geschikt zijn voor jouw tuin.

Eenvoudige anatomie: plantendelen benoemen

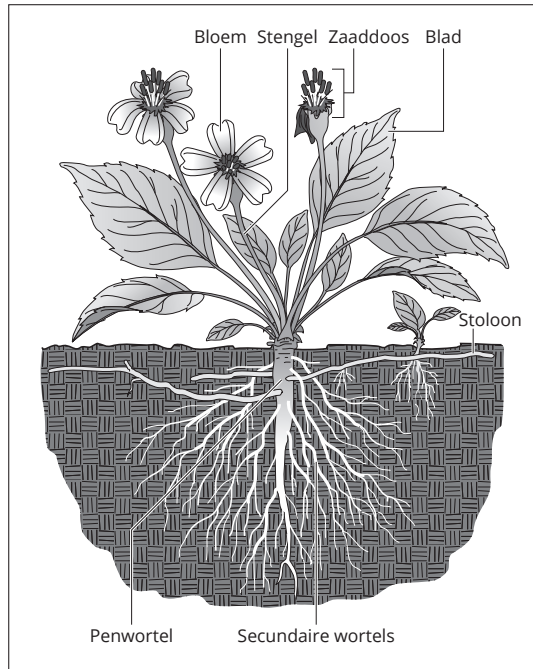
Naast het herkennen van de namen van planten, is het ook nuttig de verschillende delen van planten te kennen. Figuur 1.1 toont de basisonderdelen van een mooie, gezonde overblijvende plant. Botanici gebruiken nog veel meer beschrijvende en gedetailleerde namen voor plantendelen, maar aangezien je al genoeg moet onthouden, zie ik geen noodzaak je nog verder in de war te brengen! De meest voorkomende onderdelen ken je al, maar houd ze in je achterhoofd, want je moet ze kennen om sommige onderwerpen in de rest van dit boek te begrijpen en om aan collega-tuiniers duidelijk te kunnen maken wat je bedoelt. In de figuur is de *penwortel* (niet alle planten hebben er een) de hoofdwortel van de plant; de *stoloon* of *uitloper*, is een horizontale stengel die zich ondergronds verspreidt en onderweg meer planten omhoog stuurt. Veel bodembedekkers (dikkmanskruid, maagdenpalm, lievevrouwebedstro) werken op deze manier, zoals iedereen weet die weleens aan zo'n plant heeft getrokken.

BELANGRIJK

Met *vermeerderen* wordt verwezen naar het reproduceren of vermenigvuldigen van planten. Ik kom hier in hoofdstuk 10 op terug.

Als je de onderdelen van planten kent en het verschil weet tussen de plantennamen die je tegenkomt, ben je misschien klaar om je te verdiepen in de verschillende soorten planten die er zijn!

FIGUUR 1.1:
De basisdelen van
een overblijvende
plant, boven en
onder de grond.

© John Wiley & Sons, Inc.

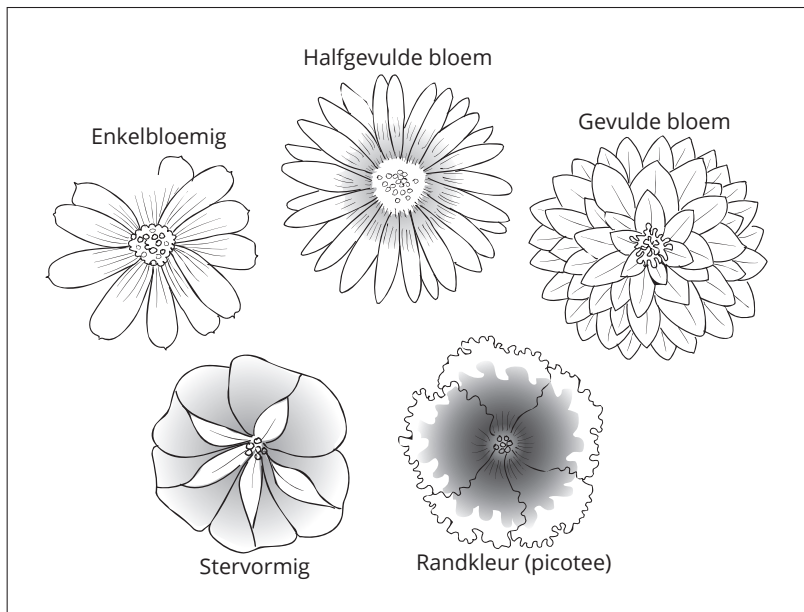
Zeg het met bloemen (en bladeren)

Bloemen zijn vaak het eerste wat in je opkomt als je aan tuinieren denkt en ook het eerste wat mensen van plan zijn te planten als ze hun omgeving willen verfraaien. Bloemen zijn prachtig en beschikbaar in een enorm aanbod aan maten, kleuren en vormen (zie figuur 1.2). Voor elke locatie op aarde is ten minste één soort bloeiende plant geschikt. Zelfs in de vulkaanrater van Haleakala, op het Hawaïaanse eiland Maui, groeit een bloeiende plant: de zeldzame *Argyroxiphium kauense*.

Maar bloemen hebben meer te bieden dan alleen maar een mooi schouwspel. Ken je de verschillende bloemsoorten, dan ben je in staat er je voordeel mee te doen in je eigen tuin. Lees verder voor informatie over eenjarige en vaste planten en ook een beetje over bloembollen en rozen.

Enige eenjarigen

Misschien weet je al wat eenjarigen zijn zonder het te beseffen. Dit zijn de fraaie bloemen die elk voorjaar in het tuincentrum te koop zijn, van geraniums tot vlijtig liesje en goudsbloemen. Nadat je ze in de grond hebt gestopt, gaan ze meteen aan de slag en bieden ze vrijwel ononderbroken de hele zomer kleur. Met de komst van de herfst neemt de bloeikracht af en beginnen sommige zelfs zaad te vormen. Koud weer zorgt er uiteindelijk voor dat ze verdorren en afsterven. Einde oefening, tenzij je in een vorstvrij klimaat woont, want dan kunnen 'eenjarigen' vaste planten worden. Zie de paragraaf 'Vaste of overblijvende planten' verderop in dit hoofdstuk voor meer informatie.

FIGUUR 1.2:
Bloemen zijn er in
vele soorten en
maten.

In de korte tijd dat eenjarigen groeien en bloeien, krijg je veel waar voor je geld. Door de jaren heen hebben selectie en veredeling deze planten volledig betrouwbaar gemaakt. Ze zitten boordevol energie en zijn moeilijk te doden. Sterker nog: sommige blijven ook vrolijk bloeien als je ze verwaarloost. Ze zorgen voor een betrouwbare bron van kleur in de tuin terwijl vaste planten hun groei- en bloeicyclus doorlopen.

Sommige tuiniers doen nogal denigrerend over eenjarigen; ze zouden saai zijn, of juist *te* levendig. Volgens hen zijn het 'plastic planten'. Deze mensen hebben soms een punt, maar eenjarigen zijn moeilijk te vermijden als je een kleurrijke tuin wilt hebben.

Het grootste nadeel van eenjarigen is in feite economisch, want je moet elk voorjaar nieuwe kopen. Als je een groot gebied beplant, wordt het al snel duur om jaar in jaar uit nieuwe te kopen. Ook de benodigde tijd kan een probleem zijn, want je wordt het misschien beu om steeds weer op je knieën bezig te zijn met herplanten. Als dit het geval is, kan het geen kwaad een investering voor de langere termijn te overwegen en vaste planten te nemen.

Eenjarigen zijn geschikt om:

- » een volledig bloemperk te vullen (dit populaire gebruik is de reden waarom eenjarigen soms ook *perkplanten* worden genoemd);
- » in bloempotten, plantenbakken en dergelijke te zetten;
- » een hangmand te vullen;
- » een looppad te omzomen;
- » betrouwbare kleur in een border met vaste planten te krijgen;
- » een groente- en kruidentuin te versieren;
- » uitgebloeide voorjaarsbollen te bedekken of ervan af te leiden;
- » bloemperken zomerkleur te geven wanneer de vaste planten zijn uitgebloeid;
- » lege plekken te vullen die vaste planten nog niet hebben bereikt; een bijkomend voordeel is dat opportunistisch onkruid dan geen gelegenheid krijgt de grond te bedekken.

Als de informatie die je over eenjarigen zoekt niet in de volgende paragrafen staat, kijk dan eens in hoofdstuk 6.

Verzorging en voeding van eenjarigen

Gelukkig is de verzorging van eenjarigen erg eenvoudig. Over het algemeen zijn eenjarigen gemakkelijk in het onderhoud, want ze zijn zo gekweekt dat ze tegen een stootje kunnen. Veel eenjarigen zijn bestand tegen een beetje verwaarlozing en blijven productief, al raad ik niet aan ze te negeren!

BELANGRIJK

De belangrijkste behoefte van een eenjarige is zonder twijfel water. Zijn onstuimige groei en voortdurende bloei vergt veel brandstof en een dorstige plant levert geen goede prestaties. Regelmatig goed sproeien is het best, want dan ontvangen de wortels op betrouwbare wijze voldoende water, wat leidt tot een stressvrij leven van constante groei en knop- en bloemproductie. Een plant die dreigt uit te drogen, concentreert zich op

zijn wortels en, in mindere mate, op de bladeren in een poging om te overleven en laat waterverslindende knoppen en bloemblaadjes automatisch vallen. Houd er rekening mee dat eenjarigen in potten, hangmanden of bloembakken veel sneller uitdrogen dan soortgenoten die in de volle grond zijn geplant. In hoofdstuk 4 vind je meer informatie over water geven.

Het is een feit dat eenjarigen veel voordeel hebben van een regelmatige portie plantenvoeding of mest, maar zorg ervoor dat je de aanbevolen hoeveelheden gebruikt. De beste bloeieresultaten krijg je als je ze om de zes weken bemest met mestkorrels of organische meststof of als je ongeveer wekelijks een in water oplosbare meststof aan je gieter toevoegt. De bladeren worden gezonder en groener en je krijgt uiteindelijk meer knoppen en bloemen. In hoofdstuk 4 lees je ook meer over bemesting.

Je eenjarigen zien er natuurlijk een stuk mooier uit als je uitgebloeide bloemen verwijdert, maar je doet dit niet alleen om esthetische redenen: het voorkomt dat de plant energie steekt in het produceren van zaden, waardoor al zijn aandacht wordt geconcentreerd op het maken van meer bloemen.

Eenjarigen uit zaad kweken

Het is natuurlijk mogelijk eenjarigen uit zaad te kweken, wat de voordeligste aanpak is, vooral als je voor een siertuin grote hoeveelheden planten nodig hebt. Sommige zijn eenvoudiger te kweken dan andere. Eenjarigen met zeer kleine zaden zoals leeuwenbek en begonia zijn wat lastiger te kweken omdat je ze eerst binnenshuis in een goed verlichte vensterbank of onder warmtelampen moet zetten.

Koop aan het eind van de winter pakjes zaden en zaai ze in platte bakken of potten; op de achterkant van de pakjes staat altijd een gebruiksaanwijzing. Laat de zaailingen binnenshuis groeien tot het voorjaar aanbreekt, de grond opwarmt en de kans op vorst is geweken en verplaats de planten dan naar buiten.

Sommige eenjarigen groeien zo snel dat je hun zaden in het late voorjaar buiten in goede grond kunt strooien, waarna ze snel zullen uitlopen en groeien. Tot deze groep behoren populaire soorten als zinnia's, goudsbloemen en Oost-Indische kers. Misschien moet je ze dan op een bepaald moment wat uitdunnen, maar verder is het doodsimpel. Nogmaals, raadpleeg de verpakking voor details. Een voordeel van deze aanpak is dat je ook wat onconventionele of zeldzame eenjarigen kunt kweken. Dit leidt zeker tot een interessantere tuin! Zie hoofdstuk 10 voor meer informatie over het kweken van planten uit zaad.

Een eenmalige voorstelling bekijken

De definitie van een *eenjarige*, een plant die in één seizoen van zaad tot bloei komt en dan doodgaat en zijn hele levenscyclus dus in korte tijd afrondt, verklapt al dat eenjarigen een eenmalige voorstelling bieden. Na een jaar is het dus voorbij. Dit geldt niet voor alle klimaten, want in milde streken doen veel eenjarigen het alleen maar rustiger aan in de winter, die ze wel overleven. Leeuwenbekjes en veel salvia's zijn hiervan voorbeelden.

Bij ons is het mogelijk je favoriete exemplaren uit te graven en eenjarigen in potten naar binnen te halen. Zet ze op een vorstvrije plek uit het directe zonlicht en laat ze rusten. Knip alle uitgebloeide delen weg. In de lente weg je ze weer tot leven met water en plantenvoeding.

Maar als de overwinterde eenjarigen ondanks alle inspanningen in de lente niet in hun oude glorie terugkeren, dan accepteer je hun lot, trek je ze uit en vervang je ze door nieuwe. Sommige eenjarigen, zoals goudsbloemen, zonnebloemen en zinnia's, zaaien zichzelf opnieuw uit, zodat ze tijdens de volgende lente, wanneer de grond opwarmt, uitlopen en gaan bloeien. Afhankelijk van hoe agressief ze dit doen, kan dit een goede of slechte zaak zijn.

TIP

EENJARIGEN DIE NIET ECHT EENJARIGEN ZIJN

Sommige vorstgevoelige vaste planten worden weleens ten onrechte eenjarig genoemd. Ze hebben een tropische oorsprong of zijn planten waarvan de ouders uit de tropen komen. Deze planten overleven onze winters meestal niet, maar doen dit wel in hun land van oorsprong waar het warmer is, zoals in Costa Rica of Mexico. Wil je ook het jaar erop plezier van deze kwetsbare planten hebben, dan moet je ze in de late herfst uit de grond halen en op een droge plek tussen 10 en 12 °C laten overwinteren. Voorbeelden van deze tropische bezoekers zijn begonia, caladium en verschillende variëteiten van geranium, vlijtig liesje en salvia.

Tweejarigen zijn planten die maar twee jaar leven. Het eerste jaar groeien alleen blad en wortels, ze bloeien het jaar erop en sterven dan af. Bekende voorbeelden zijn verschillende soorten toortsen, klokjes, vergeet-mij-nietjes, vingerhoedskruid, stokrozen en viooltjes. Ze zaaien zichzelf vaak opnieuw uit en daarom laten sommige tuiniers de zaden ontwikkelen om zeker te zijn van toekomstige planten. De meeste tuincentra planten tweejarigen het seizoen ervoor of aan het begin van de winter en verkopen ze in hun tweede jaar, waarin de planten dus bloeien.